

ACADEMIA DE ȘTIINȚE ÎN LUMEA MODERNĂ: ROLUL ȘI STRUCTURA

NOILE PROVOCĂRI

Rolul științei

Țările industrial dezvoltate își datorează în mare măsură prosperitatea realizărilor științifice ale sec. XX în domeniul sănătății, agriculturii, tehnicii etc. Populația Pământului, în special a țărilor în curs de dezvoltare, se află în așteptarea unor realizări pe potrivă și în secolul XXI. Dar secolul actual, spre deosebire de cel precedent, a adus provocări noi științei, cercetătorilor și organizațiilor științifice. Academiile de Științe din întreaga lume, în dorința de a rămâne eficiente, trebuie să se adapteze la noile provocări.

Aceasta se referă în special la Academiile de Științe din țările Europei de Est și Sud-Est. Pe lângă tendințele mondiale ale dezvoltării, ele se confruntă, fiecare în felul său, cu schimbări esențiale în societățile în care activează. Schimbările includ trecerea la structuri și proceduri guvernamentale

noi și la realități economice principal diferite, precum și așteptări exagerate din partea societății. Acest articol nu-și propune să concretizeze schimbările cu bătaie lungă de ordin politic, juridic, economic și social în țările Europei de Est și Sud-Est. Articolul conține doar realizarea clară a faptului că schimbările nominalizate influențează esențial academiile.

Dar, oricât de mare ar fi impactul noilor realități, în orice discuție despre rolul academiilor în țările Europei de Est și Sud-Est trebuie să se ia în considerație chestiuni de dezvoltare și tendințe globale, în special la o conferință menită să contribuie la stabilirea legăturilor între știința mondială și politica națională.

Cinci schimbări de bază

Raportul recent al Consiliului Internațional pentru Știință a identificat 5 grupuri de schimbări, care s-au produs în domeniul științei și în cel al cooperării științifice internaționale.

– Schimbări privind mobilitatea și fluxurile globale ale științei și ale cercetătorilor cauzate de procesele de globalizare și utilizare a noilor tehnologii informaționale și de comunicații, precum și de frica în fața terorismului.

– Schimbări în producerea cunoștințelor științifice, cu preponderență în urma implicării sporite a sectorului corporativ și a unor legături mai strânse între știință și prioritățile politice,

Foto: Vladimir Colos

Conferința Academiilor din Europa de Est și Sud-Est, Chișinău, 4-5 mai 2007

determinate de guverne sau organizațiile finanțatoare.

– Schimbări în viteza și-n proporțiile inovațiilor, care conduc la noi riscuri și incertitudini cu posibile consecințe fizice, sociale și etice ireversibile. Înțelegerea și dirijarea judicioasă a riscurilor și incertitudinilor cer noi abordări.

– Schimbări în dirijarea științei și tehnicii ca rezultat al extinderii acestora, apariția noilor cerințe față de evidența contabilă și comportamentul etic.

– Schimbări în substanța relațiilor dintre știință și societate, între organizațiile nonguvernamentale și cele academice. Această experiență nouă, deseori nesolicitată, oferă noi posibilități pentru dialogul între știință și societate.

Mai sunt și alte schimbări. De exemplu, necesitatea sporită de a rezolva mai rapid problemele științifice urgente. Nu trebuie să neglijăm faptul că pentru prima oară au apărut țări în curs de dezvoltare cu posibilități reale în știință. Cele spuse mai sus sunt suficiente ca să conchidem că lumea științei și a cooperării științifice internaționale a suferit schimbări decisive în ultimul timp.

Cinci provocări principale

Pornind de la schimbările enumerate, vom nominaliza cinci provocări principale care stau în fața academiilor în anii apropiați.

1. Așteptări sporite

Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului (ODM), formulate de ONU, continuă să fie forța motrice în crearea unui parteneriat global pentru depășirea sărăciei și foametei. Ele, de asemenea, reflectă așteptările sporite față de știință în sec. XXI. ODM indică clar, că în obținerea acestor obiective știința este chemată să joace un rol primordial. Din opt Obiective ale Mileniului, cel puțin cinci pot fi atinse prin aplicarea cunoștințelor științifice: (a) depășirea sărăciei și foametei; (b) reducerea mortalității copiilor; (c) îmbunătățirea sănătății mamelor; (d) lupta cu SIDA, malaria și alte maladii; (e) asigurarea stabilității ecologice. Altfel spus, dezvoltarea economică și socială în baza științei este tratată ca oportunitatea unui progres mai rapid pentru țările în curs de dezvoltare, în timp ce țările dezvoltate speră ca știința să rezolve probleme precum schimbarea climei și aprovizionarea durabilă cu energie.

2. Perceperea publică

Recunoașterea faptului că știința este chemată să rezolve probleme globale, după cum se arată în ODM, nu exclude că, totodată, în multe țări

segmente mari ale populației sunt foarte dependente de influența (și aplicarea) științei și a tehnologiilor asupra societății și mediului ambiant. Prin aceasta se explică și faptul că într-un șir de țări știința nu-i capabilă să atragă generația tânără, cum era în trecut. Academiile de Științe pot face multe pentru a preveni percepția negativă a științei și carierei științifice prin explicarea faptului că știința este importantă în soluționarea problemelor cruciale cu care se confruntă omenirea astăzi, inclusiv: aprovizionarea durabilă cu energie, cu apă potabilă curată, reducerea mortalității infantile, tratarea bolilor transmisibile și, în linii generale, lichidarea sărăciei. Pentru a lucra eficient, academiile trebuie să fie o călăuză nu doar în cuvinte, ci în fapte. Dacă, bunăoară, Academiile doresc să influențeze mai mult tânără generație, ele pot începe cu atragerea în rândurile lor a tinerilor savanți. Dar dacă se dorește ca mai multe femei să se ocupe de știință, academiile trebuie să atragă în rândurile lor un număr mai mare de femei.

3. Caracterul inter- și multidisciplinar

Consultarea societății și a responsabililor pentru luarea deciziilor într-o serie de probleme globale impune combinarea diferitor domenii ale științei. Dar realitatea dovedește că, deseori, o asemenea colaborare nu apare “de jos”, în special în cazul științelor naturii și ale celor sociale. Deși unele Academii de Științe includ studierea științelor sociale, în multe academii din lume prevalează științele naturii. Corespunzător, un număr destul de mic de academii dispun de un spectru larg de discipline, bazate pe studierea multilaterală a obiectului, care cu adevărat răspund necesităților factorilor de decizie de diferite niveluri. De aceea, academiile trebuie să elaboreze mecanisme noi pentru a lărgi spectrul disciplinelor și experienței de care dispun. O asemenea experiență poate include antrenarea unor noi membri, care ar reprezenta discipline anterior neglijate, sau elaborarea formelor noi de colaborare cu alte Academii.

4. Glas unic

Cert e că fiecare organizație științifică – națională sau internațională – s-a creat cu cele mai bune intenții. Dar, în special la nivel internațional sau regional, se atestă creșterea numărului de organizații științifice, astfel că poate să apară un număr mare de organizații fragmentate, divizate pe părți ca și însăși știința. Se observă multe coincidențe de ambiții și mandate și nu întotdeauna devine posibilă coordonarea și colaborarea. Această situație poate influența negativ dorința factorilor de decizie de a solicita consultări în chestiuni legate de știință: pe lângă dificultatea de a determina cea mai potrivită

organizație în acest scop, apar probleme privind obiectivitatea și calitatea. De aceea, influența științei și oamenilor de știință pe arena politică poate fi sporită esențial în cazul în care se va acționa în comun. La nivel național, academiile trebuie să joace un rol primordial în această privință.

5. Rolul în societate

În principiu, Academiile de Științe dispun de un potențial enorm în ceea ce privește influența asupra unor decizii fundamentate științific ale guvernelor sau societăților. Academiile au un avantaj – ele sunt organizații relativ stabile cu o perspectivă de lungă durată; în principiu ele sunt independente și nepărtinitoare. În realitate, însă, multe Academii de Științe sunt destul de slabe ca influență asupra factorilor discreționari în ce privește susținerea științei și savanților, precum și pe planul activității și structurii organizatorice. În unele cazuri, conducerea politică a țării poate nici să nu știe despre existența academei. O asemenea situație nu se poate îmbunătăți de la sine – dimpotrivă, în unele țări ea se poate înrăutăți. Aceasta înseamnă, că multe academii se confruntă cu o mare problemă în cazul în care doresc să joace rolul de consultant pentru guvern și societate. O problemă serioasă este cea a eticii în știință, nu doar în privința factorilor de decizie, ci și a relațiilor între savanți. Academiile, incontestabil, trebuie să asigure conducerea etică.

TIPOLOGIA ACADEMIILOR

Trei tipuri

Evident, fiecare academie este unică sub aspectul istoriei sale, a tradițiilor, misiunii, activității, structurii organizatorice etc. Cu toate acestea, analiza a mai mult de 90 de academii existente în lume arată că ele au multe în comun, în special în ceea ce privește atitudinea față de rolul său în știință și societate și față de organizațiile lor interne. Se presupune că sunt trei tipuri ce reies din rolul și structura organizatorică, adică trei modele generale, care descriu la modul general rolul și structurile tuturor academiilor lumii. În realitate, majoritatea academiilor nu subscriu la unul din tipuri, deoarece dispun de un șir de caracteristici. Mai mult decât atât, după felul cum trei tipuri examinează rolul academiilor în știință și societate, ele pot fi considerate drept modele principale. Aceste tipuri sunt prezentate aici, pentru a da prilej de meditații asupra experienței trecute, viitoare sarcini și structura unei academei aparte sau grupuri de academii – precum Academiile țărilor Europene de Est și Sud-Est. Corespunzător, trei tipuri nu pot fi considerate modele pentru atingerea

idealului: ceea ce este ideal pentru o academie, poate fi departe de ideal pentru alta și niciun model nu-i în stare să prevadă unicitatea fiecărei organizații.

Tipul 1: Societate Științifică

În 1603 italianul Federico Cesi, împreună cu trei prieteni au fondat “Accademia dei Lincei”, în traducere mot-a-mot „Academia linxului”, acest animal, linxul, simbolizând valoarea observațiilor în știință. Cesi și colegii lui au creat Academia ca un loc unde savanții s-ar putea întâlni și face un schimb amical de idei și experiență. În 1611 membru al Academiei a devenit Galilei și cu venirea sa ea și-a asumat un rol nou: de a-i apăra pe savanți de clevetitori, în cazul dat de biserica romano-catolică, care se opunea concepțiilor heliocentrice ale lui Galilei asupra sistemului planetar. Academia Linxului a fost închisă în 1630, când fondatorul ei Federico Cesi a murit la vârsta de 45 de ani.

Scurtul excurs istoric este interesant nu doar pentru faptul că Academia Linxului se constituise într-o primă Academie de Științe contemporană, ci că a devenit premărgătorul primului tip, discutat aici: *Societate Științifică*.

Societatea Științifică este cu precădere o asociație a savanților pentru știință. Ca și Academia Linxului, Societatea Științifică propune o platformă, pe care savanții se pot întâlni pentru a face un schimb de experiență și de păreri asupra științei și cercetărilor. Ca un asemenea schimb să fie productiv, Societatea Științifică deseori se limitează la un set specific de discipline, cu precădere din domeniul științelor naturii. Dacă ea cuprinde un domeniu mare al științelor, Societatea Științifică, de regulă, se împarte în secții sau compartimente, în așa fel încât în interiorul acestora să fie o bază generală suficientă pentru discuții productive.

Astfel, Societatea Științifică inițial era destinată pentru a servi știința, savanții și comunitatea științifică, în special într-o țară aparte, dar, posibil, la nivel de regiune și chiar de continent. Posibil că funcția ei principală era să activeze ca o societate onorifică, menită să demonstreze meritele savantului prin includerea lui în rândurile sale. Într-adevăr, selectarea și alegerea noilor membri este o procedură administrativă dintre cele mai importante ale Societății Științifice. O altă funcție a academiilor de acest tip este să apere știința și savanții de atacuri ilegale, deși Societatea Științifică realizează acest fapt într-un mod îndeosebi re-activ și nu pro-activ. Și, în sfârșit, majoritatea Societăților Științifice se ocupă de editarea și difuzarea publicațiilor științifice, deseori în formă de Lucrări ale Academiei.

Faptul că Societatea Științifică se concentrează la știință și savanți se reflectă, de asemenea, în relațiile internaționale. Deseori aceste relații sunt minime, dovedind astfel nu doar existența unor alte canale de comunicare pe teme științifice între savanți, ci și resursele financiare limitate de care dispun majoritatea Societăților Științifice. Și dacă Societatea științifică este atrasă într-un dialog internațional, acesta este consacrat, de regulă, problemelor de știință, și nu de politică.

Conducerea Societății Științifice se află în exclusivitate în mâinile savantului ales grație reputației și prestigiului său științific. Aceasta este deosebit de justificat în cazul Președintelui: primul printre egali - colegii săi întru știință. Toate chestiunile ce țin de politică și conținut se rezolvă de un cerc relativ restrâns de membri ai conducerii alese. De regulă, există un personal permanent nu prea numeros care se ocupă în exclusivitate de susținerea conducerii academiei în probleme administrative și material-tehnice și nu joacă vreun rol (sau foarte limitat) în ce privește politica și conținutul. Venitul Societății Științifice, de obicei, nu este mare și se constituie din cotizații și subvenții mici de la guvern și/sau donatori particulari.

Una din calitățile principale ale Societății Științifice este independența ei. Fiind o asociație a savanților pentru savanți, ea nu deservește interese externe, în timp ce activitatea ei solicită resurse financiare limitate, ceea ce înseamnă că ea nu cere o finanțare externă mare de la donatori. O problemă a Societății Științifice este vârsta medie a membrilor ei sau, mai bine zis, faptul că aceasta continue să crească. Problema respectivă apare, de cele mai multe ori, întrucât membrii se aleg pe viață, în timp ce în multe Academii acest fapt este corelat cu numărul general fixat de membri.

Tipul II: Consultant pentru Societate

Deviza pe web-site-ul Academiei Americane de Științe exprimă destul de clar menirea academiilor: „Consultantul poporului pentru știință, tehnică și medicină”. Aceasta nu e o simplă deviză: zilnic web-site-ul publică două sau trei rapoarte noi - nu doar în probleme de știință, ci și în probleme mai generale cu care se confruntă societatea sau/și guvernul.

În 1863, când a fost fondată Academia Națională de Științe a SUA, una dintre cele mai vechi academii naționale, în legea ei fundamentală se menționa ca ea va „cerceta, studia, experimenta și comunica despre oricare obiect al științei sau artei”, oricând ar ruga-o vreun departament sau guvern. Și de aceasta,

într-adevăr, se ocupă până în ziua de azi Academia Națională de Științe a SUA.

Cel de-al doilea tip al Academiilor de Științe se numește *Consultant pentru Societate*. Academia Națională de Științe a SUA reprezintă un exemplu strălucit al acestui tip.

Aidoma Societății Științifice, Consultantul pentru Societate este o asociație a savanților, aleși în calitate de membri ai Academiei pentru merite științifice. Însă, spre deosebire de Societatea Științifică, Consultantul pentru Societate nu reprezintă o asociație doar pentru savanți și știință: auditoriul lui țintă este mai larg și include guvernul și societatea în toată amplitudinea sa. În esență, Consultantul pentru Societate este o Societate Științifică, dar pe lângă aceasta, misiunea ei este mai largă și presupune, de asemenea, slujirea guvernului și societății. Ca urmare, selectarea și alegerea noilor membri sunt la fel de importante ca și în cazul Societății Științifice, la fel de importante sunt apărarea științei și savanților de clevetitori; precum și publicarea articolelor și documentelor științifice. Dar funcția consultativă atestă în cazul dat o deosebire fundamentală între Consultantul pentru Societate și Societatea Științifică, nu doar din punctul de vedere al rolului lor, dar și al structurii organizatorice.

În general, rapoartele consultative se împart în două categorii: *politica pentru știință* („Ce oferă politica (de stat) științei și folosirii ei practice?”) și *știința pentru politică* („Ce poate spune știința despre problemele care stau în fața societății?”).

În cadrul acestor două categorii inițiativa pentru pregătirea raportului poate veni de la însăși academia, dar interpelarea o poate face și o altă parte, o structură de stat. Faptul presupune deținerea de către Consultantul pentru Societate a unor mecanisme și proceduri pentru rezolvarea problemelor respective, chiar dacă ele sunt de natură socială, și nu pur științifică. Aceasta solicită experiență și perspective, care depășesc limitele științei pure.

Pe lângă aceasta, atunci când o structură externă, precum departamentul de stat, cere un sfat-consultație, Consultantul pentru Societate este capabil să mobilizeze specialiști adecvați dintre membrii săi, are personal și bază tehnico-materială pentru realizarea sarcinii în corespundere cu condițiile puse de organizația comanditară.

Pentru ca să-și joace rolul său consultativ, Consultantul pentru Societate întreține legături strânse cu guvernul, alte organizații corespunzătoare și societatea în ansamblu. Și cum multe, dacă nu

toate, problemele sociale au proporții internaționale, Consultantul pentru Societate de asemenea participă activ în colaborarea științifică internațională.

De aici rezultă, că organizarea internă a Consultantului pentru Societate se deosebește radical de cea a Societății Științifice. Conducerea la fel se află în mâinile membrilor aleși, dar persoanele oficiale alese, în special Președintele, se aleg în funcție de abilitățile lor de conducător, de capacitatea lor de a coopera eficient cu politicieni, structuri și persoane care iau decizii, precum și cu publicul larg.

Rolul personalului este unul cheie, și nu doar în ce privește aspectele administrative și material-tehnice, dar și chestiunile politice, așa ca pregătirea și realizarea deciziilor Președintelui și altor conducători aleși. Este absolut clar, că resursele financiare ale Consultantului pentru Societate sunt considerabil mai mari decât cele ale Societății Științifice.

Cea mai importantă calitate a Consultantului pentru Societate constă în faptul, că el poate fi un apărător extrem de eficient al științei și savanților în fața guvernului și societății. Consultantul pentru Societate deține perspectivele și mecanismele necesare pentru ca să răspundă operativ la necesitățile guvernului și societății, mai mult chiar, să prevadă aceste necesități și să le dirijeze.

Consultantul pentru Societate riscă, însă, să intre atât de adânc în rolul de Consultant, încât să-și piardă rădăcinile și funcțiile de Societate Științifică. Într-o situație excepțională, aceasta se poate solda cu pierderea unuia din avantajele Consultantului pentru societate – independența.

Tipul III: Managerul Științei

Raportul anual al Academiei de Științe Chineze conține un indicator de șase pagini cu enumerarea denumirilor și adreselor tuturor organizațiilor implicate/cooperate. Informația ce se conține pe web-site-ul Academiei anunță că Academia Chineză întrunește 108 institute de cercetări științifice și, în plus, 200 de întreprinderi științifico-tehnice, mai mult de 20 structuri auxiliare, inclusiv universitatea, clasele mari ale școlii medii și cinci centre de documentare și informare. În întregime, statele Academiei numără 58 000 de persoane, dintre care 39 000 – cercetători, și aceștia doar în domeniul științelor naturii, pentru că în completarea Academiei de Științe Chineze există, de asemenea, Academia Chineză de Tehnologii și Academia Chineză de Științe Sociale. Acesta-i cel de-al treilea tip de academie, care va fi descris succint: *Managerul Științei*, adică academia care conduce un șir de institute de cercetare, de regulă din partea guvernului.

Și iarăși, Societatea Științifică stă la baza Managerului Științei, și acest tip de academie de asemenea joacă rolul de Consultant pentru Societate. După cum Consultantul pentru Societate reprezintă o Societate Științifică cu sarcini consultative suplimentare, Managerul Științei este Consultantul Societății cu funcții suplimentare de conducere a instituțiilor de cercetare. Repetând cele spuse mai înainte, vom menționa: în timp ce Societatea Științifică este o asociație a savanților pentru știință, iar Consultantul pentru Societate este o asociație a savanților pentru știință, stat, societate, Managerul Științei reprezintă o asociație a savanților pentru știință, stat, societate și pentru desfășurarea cercetărilor curente.

Evident că Managerul Științei trebuie să fie o cu totul altă organizație decât Consultantul pentru Societate și Societatea Științifică. În principiu, ultimele două tipuri de organizații s-ar putea să nu fie mari, dar Managerul Științei poate fi la necesitate o structură destul de extinsă. Dar aceasta nu înseamnă că toți Managerii Științei au mii de colaboratori ca în cazul Academiei Chineze. E posibil că Managerul Științei conduce un număr nu prea mare de instituții de cercetare cu personal limitat.

O particularitate importantă a Managerului Științei este necesitatea descentralizării. Fiind un organ central, academia poate influența stabilirea priorităților generale pentru cercetări și repartizarea bugetului comun, dar cercetările reale se desfășoară la nivelul unui institut separat. Aceasta înseamnă, că Managerul Științei întotdeauna se confruntă cu necesitatea de a menține o balanță judicioasă între controlul centralizat și libertatea locală.

Conducerea Managerului Științei este substanțial mai complicată decât în alte tipuri de Academii. Conducerea supremă a academiei centrale se află în mâinile membrilor aleși (deși termenul aflării lor în funcția dată poate fi destul de lung), dar dificultatea de a conduce institutele de cercetare, diferite și deseori aflate în concurență constă în faptul, că conducerea supremă se cere să ai încredere în conducători profesioniști, nealeși. Respectiv, aici activează nu doar un personal numeros, dar și responsabil pentru luarea deciziilor, în special în chestiuni curente. Într-adevăr, cea mai mare parte a activității Managerului Științei poate fi realizată de personal; în timp ce conducătorii aleși se ocupă de chestiuni strategice și cele mai importante chestiuni de politică. Un avantaj important al Managerului Științei este capacitatea lui de a concentra și orienta cercetările în țară, în special în domeniile priorităților de stat. Din această cauză, Managerul Științei în

multe țări este privit ca un institut important în procesul dezvoltării naționale.

Unul din riscurile cu care se confruntă Managerul Științei, este dependența lui de finanțarea de stat. Crearea și activitatea institutelor de cercetare de nivel superior cere nu doar cheltuieli financiare enorme, dar și obligații și investiții de lungă durată, în timp ce finanțarea de la stat deseori depinde de interesele politice de moment. Aceasta înseamnă, că

Managerul Științei se poate pomeni într-o situație dificilă când încetează să primească finanțare adecvată de la stat și în același timp nu-i capabil să se adapteze la noua realitate fără a distruge ceea ce s-a creat de-a lungul anilor.

Din materialele suplimentare ale Conferinței Știința globală și politicile naționale: rolul academiilor. Chișinău, 4-5 mai 2007

În premieră, Academia de Științe a Moldovei, un nou tip de academie

Cel de-al patrulea tip de academie – *Partener strategic al Guvernului* – reprezintă o simbioză reformată a două tipuri nominalizate de academie: *Consultant pentru Societate și Managerul Științei*.

Acest tip de academie poate servi drept un model de reformare și stimulare a domeniului științei și inovațiilor, unul care se aplică cu succes în Republica Moldova și este nu doar nou, dar, după mulți parametri, și cel mai potrivit pentru țară. El creează un cadru juridic atât pentru dezvoltarea strategică a climatului inovațional, cât și pentru apariția pârgurilor de stimulare a cercetărilor științifice și transferului de tehnologii într-o perspectivă de scurtă durată. Modelul propus sporește responsabilitatea comunității științifice în fața guvernului și a societății civile, iar pe de altă parte, condiționează puterea să-și asume obligația de a investi în domeniul științei și inovării.

În conformitate cu tipul dat, modernizarea domeniului științei și inovării conduce la trei efecte esențiale:

Unu. Formarea climatului inovațional confortabil în țară ce ar crea stimulente juridice, fiscale și organizatorice deosebite pentru știința fundamentală și aplicată; încurajarea inovațiilor și transferului de tehnologii. Instituirea unui asemenea climat este condiția principală pentru formarea și durabilitatea ulterioară a climatului investițional, determinându-i stabilitatea în perioadele înrăutățirii provizorii a conjuncturii economice.

Doi. Formarea unui climat social confortabil și dinamic, care să creeze o atmosferă a prestigiului cunoașterii științifice, învățământului și inovațiilor, transformând resursele profesionale difuze într-un capital intelectual mereu în creștere. Doar un nivel înalt și intens al elaborărilor științifice creează premise pentru păstrarea unor standarde înalte.

Trei. Formarea unei culturi democratice noi a conducerii, bazată pe cunoștințe, deschidere și competență.

Circumscrișă la un asemenea tip, Academia devine unica instituție publică în domeniul științei și inovării, coordonator plenipotențiar al activității științifice, de învățământ și inovațional, for științific suprem al puterii publice al Republicii Moldova. Aceasta înseamnă, că întreaga finanțare de la buget a cercetărilor științifice în Republica Moldova se realizează prin intermediul Academiei de Științe în bază de concurs și-n temeiul Acordului de parteneriat încheiat între Academia de Științe și Guvernul Republicii Moldova

Foto: Vladimir Colos

Conferința Academiilor din Europa de Est și Sud-Est, Chișinău, 4-5 mai 2007